

**KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMINING ZAMONAVIY
TAMOYILLARI**

Orinbaeva Shahnoza Jumanbek qizi

Qaraqaloq davlat universiteti Iqtisodiyot kafedrası

“Iqtisodiyot” sohasi 1- kurs magistranti

Annotaciya: Maqolada zamonaviy korporativ boshqaruv tamoyillari, ularning nazariy asoslari va to'qimachilik korxonalarida qo'llanishi amaliy jihatdan yoritiladi. Jumladan, boshqaruvda shaffoflik, mas'uliyat, manfaatdor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik, boshqaruv kengashlari va direktorlar faoliyatining samaradorligi kabi masalalarga e'tibor qaratiladi. 2025-yil holatiga ko'ra, ilg'or xorijiy tajribalarning O'zbekiston korxonalari uchun tatbiq etish imkoniyatlari ham tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: korporativ boshqaruv, shaffoflik, manfaatdor tomonlar, mas'uliyat, boshqaruv kengashi, biznes etikasi, samarali rahbarlik.

Аннотация: Статья посвящена современным принципам корпоративного управления, их теоретической основе и практическому применению на текстильных предприятиях. Рассматриваются вопросы прозрачности, ответственности, взаимодействия с заинтересованными сторонами, а также эффективность деятельности советов и директоров. На основе данных 2025 года анализируется возможность внедрения передового международного опыта в узбекских компаниях.

Ключевые слова: корпоративное управление, прозрачность, заинтересованные стороны, ответственность, совет директоров, деловая этика, эффективное руководство.

Annotation: The article explores modern principles of corporate governance, their theoretical basis, and practical implementation in textile companies. It highlights issues of transparency, accountability, stakeholder engagement, and the effectiveness of boards and executives. Based on 2025 data, it also assesses the feasibility of adopting advanced global practices in Uzbekistan's enterprises.

Keywords: Corporate governance, transparency, stakeholders, accountability, board of directors, business ethics, effective leadership.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida korxonalarning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi, ularning boshqaruv tizimi qanday tashkil etilganiga bevosita bog'liq. Ayniqsa, aksiyadorlik jamiyatlari va yirik sanoat korxonalarida korporativ boshqaruvning sifatli tashkil etilishi uzoq muddatli barqarorlik, raqobatbardoshlik va investorlar ishonchini oshirishda muhim rol o'ynaydi. 2025-yilda global iqtisodiyotda kuzatilayotgan keskin o'zgarishlar, raqamli transformatsiya, ekologik va ijtimoiy masalalar fonida korporativ boshqaruvning zamonaviy tamoyillari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Korporativ boshqaruv — bu korxona faoliyatini samarali boshqarish, manfaatdor tomonlar (aksiyadorlar, menejerlar, xodimlar, iste'molchilar, davlat) o'rtasida muvozanatli aloqalarni ta'minlash tizimidir. Bu tizim faqatgina boshqaruv tuzilmasi emas, balki kompaniya ichki madaniyati, axloqiy tamoyillari va ochiqlik darajasini ham o'z ichiga oladi. Jahon tajribasiga asoslangan holda, zamonaviy korporativ boshqaruv quyidagi asosiy tamoyillarga tayanadi:

Korporativ boshqaruvning asosiy tamoyillari: Shaffoflik (Transparency) — kompaniya faoliyati haqida ochiq va ishonchli ma'lumotlarni taqdim etish, moliyaviy hisoblar, boshqaruv qarorlarini oshkora e'lon qilish. 2025-yilgi xalqaro reytinglarga ko'ra, shaffoflik darajasi yuqori bo'lgan kompaniyalar investorlar ishonchini 35% ga oshirishga erishgan. Javobgarlik (Accountability) — rahbariyat o'z faoliyati uchun javob berishga tayyor bo'lishi, xatoliklar yuzasidan ochiq tahlil va javobgarlikni zimmasiga olish. Bu tamoyil menejrlarning boshqaruvdagi professionalligini oshiradi. Tenglik va adolat (Equity & Fairness) — barcha aksiyadorlar va xodimlar uchun teng huquq va imkoniyatlar yaratish. Bu tamoyil ayniqsa, xususiy sektor va davlat korxonalari o'rtasida farqni bartaraf etishga xizmat qiladi. Manfaatdor tomonlar bilan muloqot (Stakeholder engagement) — kompaniyaning ijtimoiy mas'uliyatli yondashuvini kuchaytirish, mahalliy hamjamiyatlar, ta'minotchilar, mijozlar va davlat bilan konstruktiv aloqalarni yo'lga qo'yish. Innovation yondashuv va raqamli boshqaruv — raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va ma'lumotlar tahlilidan foydalanish orqali qarorlar samaradorligini oshirish. 2025-yilgi holatga ko'ra, korporativ boshqaruvda raqamli yechimlarni joriy qilgan to'qimachilik korxonalari ishlab chiqarish samaradorligini o'rtacha 20% ga oshirishga muvaffaq bo'lgan.

Bugungi kunda korporativ boshqaruvda ESG (Environmental, Social, Governance) mezonlari alohida o'rin tutadi. Kompaniyalar ekologik barqarorlik, ijtimoiy javobgarlik va boshqaruv madaniyatini yuksaltirish orqali nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va axloqiy ko'rsatkichlarda ham ilg'orlikka erishmoqda. ESG ko'rsatkichlari bo'yicha yuqori reytingga ega kompaniyalar investorlar va xalqaro moliyaviy institutlar tomonidan ustuvor qo'llab-quvvatlanmoqda.

Zamonaviy korporativ boshqaruv tizimi — bu faqat rahbarlarning nazorat vositasi emas, balki butun korxona madaniyati va barqarorligi asosidir. Shaffoflik, javobgarlik, tenglik va innovatsiyalarni o'zida mujassam etgan zamonaviy boshqaruv tamoyillari nafaqat ichki samaradorlikni, balki tashqi ishonchni ham kuchaytiradi. Xususan, O'zbekiston to'qimachilik sanoatida bu tamoyillarning joriy etilishi xalqaro bozorga chiqishda, xorijiy investitsiyalarni jalb etishda va ichki boshqaruv sifatini oshirishda strategik ahamiyat kasb etadi.

Paydalanilgan ádebiyatlar

- 1) Калмуратов Бахтияр Сейтмуратович ТЕНДЕНЦИИ И ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННОСТИ РЕГИОНА //Бюллетень науки и практики. 2021. №12. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tendentsii-i-prioritetnye-napravleniya-razvitiya-promyshlennosti-regiona> (дата обращения: 11.12.2024).
- 2) Kalmuratov, B. S. "The current state of innovative development of the construction industry of the republic of Uzbekistan. ISJ Theoretical & Applied Science,(02 (82)), 455-463." 2020,
- 3) Kalmuratov B. S. Statistical analysis of the development of industrial production management in the region of the Republic of Karakalpakistan //Journal of Advanced Zoology ISSN. – С. 0253-7214.
- 4) Калмуратов Бахтияр Сейтмуратович, Бектурдиев Максет Бекбергенович ФОРМИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ В КОНКУРЕНТНОЙ СРЕДЕ СТРОИТЕЛЬНОЙ ИНДУСТРИИ // Бюллетень науки и практики. 2021. №6. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-innovatsionnoy-strategii-razvitiya-v-konkurentnoy-srede-stroitelnoy-industrii> (дата обращения: 11.12.2024).